

SOCIALINĖS ANTROPOLOGIJOS IR ETNOLOGIJOS STUDIJOS

LIETUVOS

9(18)

2009

ETNOLOGIJA

LITHUANIAN ETHNOLOGY

STUDIES IN SOCIAL ANTHROPOLOGY AND ETHNOLOGY

ALTERNATYVI MODERNYBĖ:

TRADICIJA, IDENTITETAS IR DISKURSAS

Sudarytojas VYTIS ČIUBRINSKAS

ALTERNATIVE MODERNITIES:

TRADITION, IDENTITY AND DISCOURSE

Edited by VYTIS ČIUBRINSKAS

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

LITHUANIAN INSTITUTE OF HISTORY

LI
LEIDVYKLA

VILNIUS 2010

REDAKCINĖ KOLEGIJA

Vytis Čiubrinskas (vyriausiasis redaktorius)
Vytauto Didžiojo universitetas

Auksuolė Čepaitienė
Lietuvos istorijos institutas

Jonathan Friedman
*École des Hautes Études en Sciences Sociales
Kalifornijos universitetas, San Diegas*

Orvar Löfgren
Lundo universitetas

Jonas Mardosa
Vilniaus pedagoginis universitetas

Žilvytis Šaknys
Lietuvos istorijos institutas

REDAKCINĖS KOLEGIJOS
SEKRETORĖ

Danguolė Svidinskaitė
Lietuvos istorijos institutas

Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos – etnologijos ir socialinės/kultūrinės antropologijos mokslo žurnalas, nuo 2001 m. leidžiamas vietoj tęstinio monografijų ir studijų leidinio „Lietuvos etnologija“. Jame spausdinami moksliniai straipsniai, konferencijų pranešimai, knygų recenzijos ir apžvalgos, kurių temos pirmiausia apima Lietuvą ir Vidurio/Rytų Europą. Žurnalas siekia pristatyti mokslo aktualijas ir skatinti teorines bei metodines diskusijas. Tekstai skelbiami lietuvių arba anglų kalba.

Redakcijos adresas:
Lietuvos istorijos institutas
Kražių g. 5
LT-01108 Vilnius

Tel.: + 370 5 262 9410
Faks: + 370 5 261 1433
El. paštas: etnolog@istorija.lt
v.ciubrinskas@smf.vdu.lt

Žurnalas registruotas:
European Reference Index for the Humanities (ERIH)
EBSCO Publishing: Academic Search Complete, Humanities International Complete,
SocINDEX with Full Text
Modern Language Association (MLA) International Bibliography

TURINYS / CONTENTS

<i>Pratarmė (Vytytis Čiubrinskas)</i>	5
<i>Foreword (Vytytis Čiubrinskas)</i>	7

Straipsniai / Articles

Vytytis Čiubrinskas

Įvadas į <i>alternatyvios modernybės</i> studijas. Permažstant socialinę kultūrinę kaitą: tradicija, identitetas ir diskursas	9
Introduction. Alternative Modernities: Tradition, Identity and Discourse.	
Summary	18

Jonathan D. Hill

The Politics of Indigenous Identities in South America, 1989–1998	23
Čiabuvių tapatumų politika Pietų Amerikoje, 1989–1998. Santrauka	52

David Sutton

Between Memory and Modernity: Moral Temporalities in Kalymnos, Greece	55
Tarp atminties ir modernybės: moralinis laiko tėkmės supratimas Graikijos Kalimno saloje. Santrauka	75

Ingo W. Schröder

Against 'Identity': Exploring Alternative Approaches to the Study of the Politics of Local Culture	77
Prieš „tapatybę“: ieškant alternatyvių būdų tyrinėti vietos kultūros politiką. Santrauka	91

Neringa Klumbytė

Post-Socialist Sensations: Nostalgia, the Self, and Alterity in Lithuania	93
Posovietinės jausenos: nostalgija, savastis ir marginalizacija Lietuvoje. Santrauka	114

Aet Annist

Outsourcing Culture: Establishing Heritage Hegemony by Funding Cultural Life in South Eastern Estonia	117
Įsigyjant kultūrą: paveldo hegemonijos sukūrimas finansuojant kultūrinį gyvenimą pietryčių Estijoje. Santrauka	137

Romualdas Apanavičius

Etnologijos studijos Lietuvoje 1927–2005 metais	139
Studies in Ethnology in Lithuania in 1927–2005. Summary	165

Recenzijos ir apžvalgos / Reviews

Rasa Paukštytė-Šaknienė, Vida Savoniakaitė, Žilvytis Šaknys, Irma Šidiškienė. Lietuvos kultūra: Aukštaitijos papročiai. Šaknys Ž. (sud.) (<i>Rasa Račiūnaitė-Paužuolienė</i>)	165
Vytis Čiubrinskas. Socialinės ir kultūrinės antropologijos teorijos (<i>Auksuolė Čepaitienė</i>)	169
Representations on the Margins of Europe: Politics and Identities in the Baltic and South Caucasian States. Darieva T. and Kaschuba W. (eds.) (<i>Ingo W. Schröder</i>)	173
Darius Staliūnas. Savas ar svetimas paveldas? 1863–1864 m. sukilimas kaip lietuvių atminties vieta (<i>Rasa Čepaitienė</i>)	175

Konferencijos / Conferences

10-oji EASA konferencija Slovėnijoje (<i>Auksuolė Čepaitienė, Vytis Čiubrinskas</i>)	179
Konferencija „Etninės kultūros tradicijų tęstinumas ir iššūkiai šiuolaikinėje visuomenėje“ (<i>Andželika Lapinskienė, Kęstutis Meškys</i>)	184

Sukaktys

Lietuviškosios tautotyros profesionalui Jonui Baliui – 100 metų (<i>Vytis Čiubrinskas</i>)	187
Vitaliui Morkūnui – 80 (<i>Žilvytis Šaknys</i>)	189

In Memoriam

Rita Marija Pilkaitė-Butvilienė (<i>Irena Regina Merkienė</i>)	191
--	-----

In Memoriam

RITA MARIJA PILKAITĖ-
BUTVILIENĖ
(1942 12 01 – 2008 11 03)

Ją visada vadindavome tiesiog Rita. Gimė Šiauliuose. Po ilgos ir sunkios ligos mirė Vilniuje. Šeimos, draugų ir buvusių kolegų palydėta ilsisi Antakalnio kapinėse. Ji buvo dailininkė, atidavusi gyvenimą Lietuvos etnografijai. 1962–1968 m. Lietuvos valstybiniame dailės institute studijavo keramiką. Su Mokslų akademijos Istorijos institute savo likimą susiejo dar 1967 m., išvykdama į Suvalkiją rinkti medžiagos Pabaltijo istorinės etnografijos atlasui. Ekspedicijoje Etnografijos sektoriaus vadovė Angelė Vyšniauskaitė atkreipė dėmesį į studentės stropumą ir gebėjimą piešti linininkystės įrankius. Neatsitiktinai – piešimas buvo labai svarbus etnografinių realių fiksavimo būdas, nes buvo būtina parodyti ne tik jų formą ir faktūrą, bet ir sunkiai prieinamas fotografuoti konstrukcijas. 1968 m. institute prasidėjo ilgas, paviliojęs kaimo kultūros paveldu Ritos kelias, kuriame ji paliko savo ryškius pėdsakus.

Per keturiasdešimt darbo metų gyvenimas buvo padalintas tarp šeimos, kuria nuoširdžiai rūpinosi, ir instituto, kuriame kiekvieną darbą stengėsi atlikti sąžiningai, tarp keramikos, kuri buvo visą gyvenimą išlikęs jaunystės pašaukimas, ir grafikos, tapusios antrąja profesija. Kaip keramikė Rita dalyvavo parodose Lietuvoje ir užsienyje. 1980 m. priimta į Lietuvos dailininkų sąjungą. Kaip grafikė iš pradžių buvo prof. Angelės Vyšniauskaitės, vėliau – nuolatinė Lietuvos kaimo susisiekimo priemonių, odininkystės ir kailiadirbystės tyrinėtojos dr. Janinos Morkūnienės etnografinių ekspedicijų dalyvė, gausiai papildžiusi LII Etnologijos skyriaus rankraštyną materialinės kultūros dalykų piešiniais iš visos Lietuvos. Daugelis jų yra unikalūs ir net vieninteliai, šiandien liudijantys jau sunykusios agrarinės kultūros kasdienybę. Ilgametė etnografinių objektų fiksavimo patirtis suformavo savarankiško duomenų rinkimo įgūdžius, kurie ypač buvo naudingi

paskutinėje 2005 m. etnografinėje ekspedicijoje ieškant Lenkijos lietuvių kultūros formų Punske ir Seinuose. Kruopščiai ir su išmanymu parengdama spaudai etnografinius piešinius, žemėlapius, brėžinius, leidinių dizainą, Rita prisidėjo prie daugelio instituto darbuotojų straipsnių ir monografijų leidybos Lietuvoje ir užsienyje, ypač serijose: *Etnografiniai tyrinėjimai Lietuvoje*, *Lietuvos mokslų akademijos darbai*, *Iš lietuvių kultūros istorijos*, *Lietuvos etnologija* (serijos dailininkė).

Etnologijos skyriuje ji buvo tarsi ašis, apie kurią sukosi visas kolegų bendravimas, ji telkė skirtingas kartas. Rita turėjo ypatingą sugebėjimą įsijausti į kitų žmonių reikalus, nuoširdų norą visiems padėti ir tinkamai atlikti savo pareigas. Kiekvienam rasdavo gerą žodį, patarimą, visiems ištiesdavo pagalbos ranką tiek smulkmenose, tiek dideliuose dalykuose, susijusiuose ir nesusijusiuose su tiesioginiu darbu. Ji visada buvo mums labai reikalinga ir dar ilgai jos pasigesime.

Irena Regina Merkienė